

Opracowanie ankiet – diagnoza czynników ryzyka i czynników chroniących w klasach I - VIII

w Szkole Podstawowej im. Jana III Sobieskiego w Bytomiu

Badanie ankietowe online zostało przeprowadzone w trzech grupach:

Pierwsza grupa to uczniowie klas IV-VIII, do których rozesłano ankiety sporządzone za pomocą formularza dostępnego online, wskazano wielkość grupy ankietowanej - 71 osób.

Druga grupa osób badanych to rodzice uczniów N= 136 osób

Trzecia grupa osób ankietowanych to nauczyciele – 21 osób.

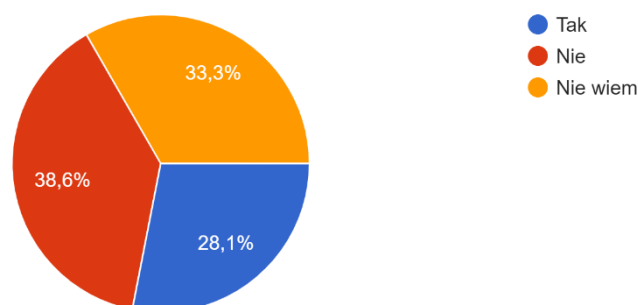
I. W klasach I-III ankiety zostały wysłane tylko do rodziców.

II. Wnioski z badań w klasie IV-VIII

1. Zdaniem ankietowanych uczniów 28,1% twierdzi, że nauczyciele podejmowali tematy dotyczące zagrożeń związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych. 38 % ankietowanych uczniów uważa, że takich tematów w trakcie roku szkolnego nie było. 33,3% nie ma takiej wiedzy.

1. Czy w minionym roku szkolnym wychowawcy i nauczyciele podejmowali tematy dotyczące zagrożeń związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych?

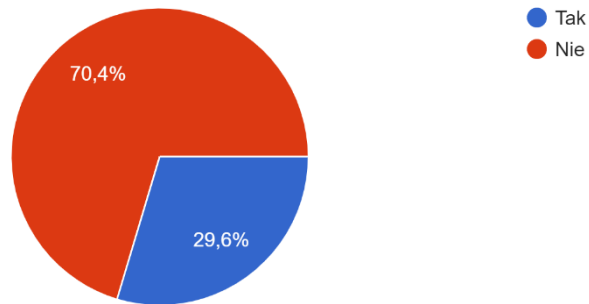
57 odpowiedzi

2. W odpowiedzi na pytanie czy lubisz chodzić do szkoły, 70% ankietowanych twierdzi, że nie lubi chodzić do szkoły a 30% lubi.

2. Czy lubisz chodzić do szkoły?

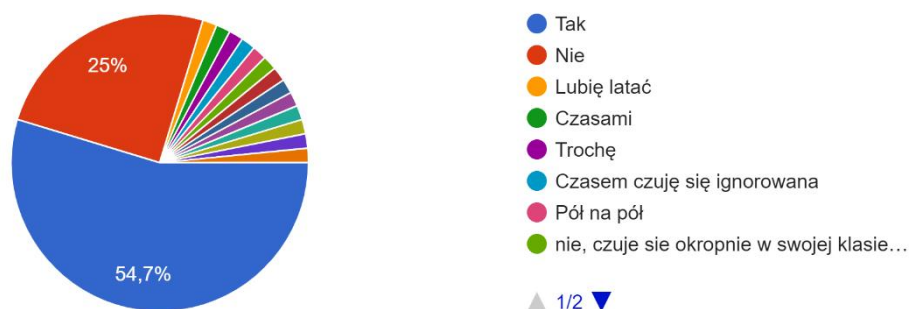
54 odpowiedzi

3. W pytaniu 3 jednak 55 % uczniów odpowiedziało, że dobrze się czuje w szkole, 25 % nie czuje się dobrze, natomiast pozostałe osoby mają mieszane uczucia. Dobre samopoczucie w szkole jest czynnikiem chroniącym w profilaktyce zachowań ryzykownych.

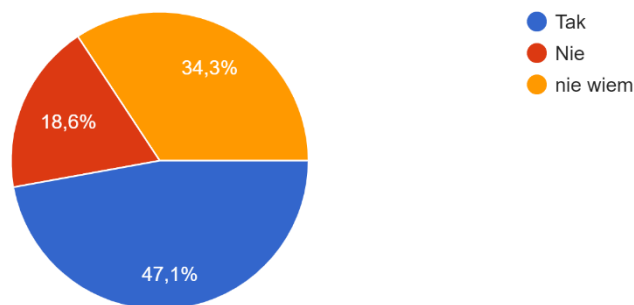
3. Czy dobrze czujesz się w swojej szkole i klasie?

64 odpowiedzi

4. Na pytanie do kogo zwracasz się po pomoc w szkole w trudnych sytuacjach 70 % respondentów odpowiedziało, że do wychowawcy lub innego nauczyciela. Jest to istotna informacja, ponieważ pozwala szybko reagować i zapobiegać na przyszłość w wielu trudnych momentach a to niewątpliwie jest czynnikiem chroniącym.

5. Na pytanie co robisz najczęściej w trudnych chwilach, 47% uczniów odpowiedziało, że wybiera do pierwszego kontaktu kolegę lub koleżankę. Na drugim miejscu 25 % osób szuka samotności a 23% reaguje płaczem.
Są to reakcje i zjawiska normalne, w których nie ma ryzyka zachowań destrukcyjnych czy autodestrukcyjnych.

6. 62 % ankietowanych nigdy nie próbowało żadnego z wymienionych w ankiecie środków psychoaktywnych. Pozostałe 38 % miało najczęściej kontakt z energetykami, e-papierosami i z tradycyjnymi papierosami.

7. 47% uczniów twierdzi, że któryś z ich rówieśników ma kontakt ze środkami psychoaktywnymi. 18% jest pewnych, że rówieśnicy tego kontaktu nie mają. Taki rozkład odpowiedzi pozwala sądzić, że u uczniów występują sporadyczne sytuacje, w których eksperymentują z nowymi substancjami.

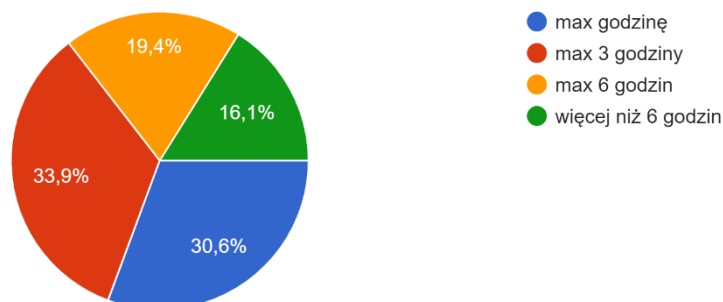
7. Czy wśród Twoich kolegów/koleżanek jest ktoś kto używa środków psychoaktywnych
70 odpowiedzi

8. Na pytanie o to, czy grasz w gry na komputerze, konsoli, 95 % dało odpowiedź twierdzącą.

9. W pytaniu 9 na pytanie o czas spędzany na graniu uczniowie odpowiedzieli jak przedstawia poniższy wykres:

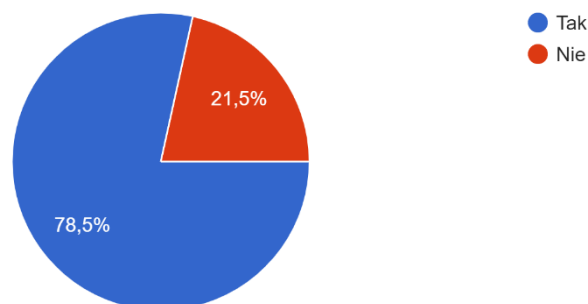
9. Jeśli w pytaniu 7 zaznaczyłeś tak, podaj ile czasu dziennie spędzasz na graniu?
62 odpowiedzi

10. Na pytanie o zajęcia pozalekcyjne 74 % uczniów odpowiedziało, że w nich uczestniczy i są to najczęściej: zajęcia sportowe lub rozwijające inne zainteresowania (szachy, j.angielski)

11. Zgodnie z odpowiedziami w ankiecie 80% naszych uczniów uprawia sport. Odpowiedzi uczniów jak i rodziców dotyczące uprawiania sportu jak i udziału w zajęciach pozalekcyjnych stanowią ważny czynnik chroniący w profilaktyce zachowań ryzykownych, ponieważ koncentracja uwagi i aktywności dzieci wokół swoich pasji, zainteresowań, rozwoju fizycznego i zdrowia pozwala sądzić, że w takich sytuacjach prawdopodobieństwo sięgnięcia po środki psychoaktywne raczej zmniejsza się.

11. Czy uprawiasz sport?
65 odpowiedzi

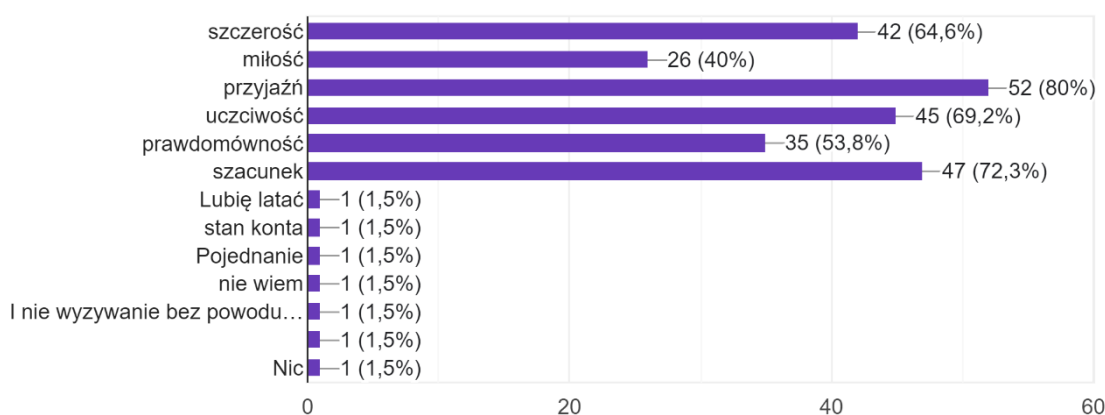

12. Cenną informacją wynikającą z odpowiedzi na pytanie 12 „Wymień swoje talenty” jest to, że uczniowie nie potrafią adekwatnie ich wymieniwać. W miejscu talentów wymieniają raczej swoje zainteresowania (robienie z muliny, harcerstwo, gimnastyka)

13. Ponad 80% uczniów największe zaufanie w domu ma do rodziców, najczęściej do mamy. Pozostali ankietowani nie wymienili nikogo z domowników albo udzielili odpowiedzi „do psa, „do siebie”, „do nikogo”. Zaufanie do najbliższych członków rodziny daje uczniom poczucie bezpieczeństwa i świadczy o silnej więzi emocjonalnej a to możemy zaliczyć do jednego z czynników chroniących rodzinnych.

14. W pytaniu 14 uczniowie mieli wymienić najbardziej cenione wartości, najczęściej wymieniane to: przyjaźń, szacunek i szczerść, miłość, miłość, uczciwość. Wyznawane wartości przez uczniów nie zawsze muszą iść w parze ze stosowaniem się do nich na co dzień, jednak jest to ważny sygnał, że dla uczniów są to ważne wartości w relacjach międzyludzkich.

14. Która z poniższych wartości jest dla Ciebie ważna, możesz wybrać kilka odpowiedzi:
65 odpowiedzi

15. W pytaniu 15, 81 % uczniów było ofiarą przemocy słownej lub fizycznej. Konflikty grupowe i zachowania przemocowe na terenie szkoły to duży problem stanowiący czynnik ryzyka,

ponieważ poczucie zagrożenia, strach i smutek to stan emocjonalny, z którym trzeba sobie poradzić a nie wszyscy uczniowie mają wypracowane swoje własne strategie radzenia sobie z emocjami w trudnych sytuacjach.

16. W pytaniu czy uczniowie byli sprawcami w/w przemocy, aż

62 % uczniów odpowiedziało, że tak. Uczniowie przyznają również szczerze, że nie jest im obca agresywna forma komunikacji czy zachowania. Wskazuje to, że niezbędna jest edukacja na temat asertywności czyli nauka wyrażania swoich emocji w sposób nieagresywny, co stanie się dla uczniów czynnikiem chroniącym.

17. W pytaniu 17 o najczęściej spotykane formy cyberprzemocy uczniowie odpowiedzieli, że są to w kolejności: wyśmiewanie, zachęcanie do spotkania oraz zachęcanie do udostępniania danych. Kontakty z obcymi osobami w sieci mogą stanowić poważne ryzyko wchodzenia w zachowania ryzykowne. Kontrola nad kontaktami w sieci stanowi duże wyzwanie dla rodziców i nauczycieli.

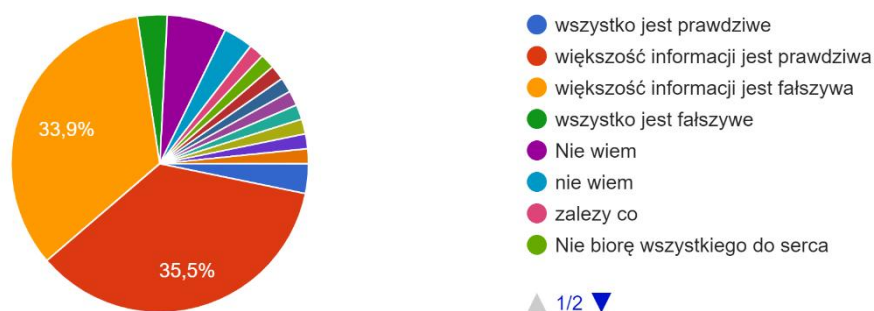
18. W pytaniu 18 o najczęściej używane aplikacje, uczniowie odpowiedzieli w kolejności: youtube 87%, whatsapp 77% Messenger 73%, Facebook 70%, Tik tok – 63% i instagram – 59%.

19. Na pytanie o treści przekazywane przez internet aż 36 % uczniów przyjmuje bezkrytycznie ufając, że wszystko co czyta i

widzi jest prawdziwe. Jest to istotna informacja, że uczniom potrzebna jest stale rozwijana świadomość krytycznego przyjmowania napływających treści.

19. Co myślisz o tym, co czytasz i oglądasz w internecie?

62 odpowiedzi

20. Z odpowiedzi na pytanie 20 : „W jaki sposób sprawdzasz wiarygodność treści internetowych?” wynika, że uczniowie weryfikują te informacje u osób dorosłych najczęściej rodziców, albo sami sprawdzają na innych stronach, które uważają za bardziej wiarygodne np. wikipedia.

III. Z ankiety skierowanej do nauczycieli wynika, że:

1. W minionym roku szkolnym większość nauczycieli podejmowała w klasach tematy dotyczące zagrożeń związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych.
2. Wszyscy nauczyciele realizują założenia wymienione w programie profilaktyczno-wychowawczym.

3. Uczniowie zwracają się do nauczycieli po pomoc w sytuacjach trudnych.
4. Zdaniem nauczycieli szkoła efektywnie wspiera uczniów w rozwiązywaniu problemów społecznych i emocjonalnych, a rodziców w rozwiązywaniu problemów wychowawczych.
5. Nauczyciele w większości nie posiadają wiedzy na temat zażywania przez uczniów środków psychoaktywnych.
6. Wśród propozycji nowych działań profilaktyczno-wychowawczych wymieniono: profilaktyka uzależnień w klasach VII-VIII, zajęcia dotyczące empatii w klasach I-III i cykl zajęć bibliotecznych „Bajkoterapia” dla klas I-III.

IV. W ankiecie skierowanej do rodziców wzięło udział 141 rodziców z czego 78 % kobiet i 23% mężczyzn. 57% rodziców to rodzice uczniów klas IV-VIII a 43% uczniów klas I-III.

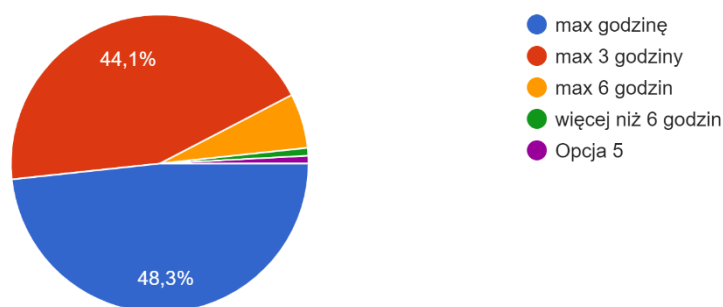
Z przeprowadzonej ankiety wynika, że

1. 64% rodziców podejmowało z dziećmi tematy dotyczące zagrożeń związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych.
2. 85% rodziców uważa, że ich dzieci lubią szkołę. Pozytywny stosunek do szkoły jest niewątpliwie czynnikiem chroniącym.
3. Taka sama ilość respondentów uważa, że ich dzieci czują się dobrze w swoich klasach. Natomiast 6 % uważa, że dzieci czują się źle w klasie. Dobra atmosfera w klasie i szkole również należy do czynników chroniących w profilaktyce uzależnień.
4. 94 % rodziców twierdzi, że dzieci zwierzają im się ze swoich problemów, co pokrywa się z odpowiedziami uczniów. Pozytywne relacje rodzinne pozwalają uczniom poczuć się bezpiecznie a poczucie bezpieczeństwa jest czynnikiem chroniącym.

5. Zdaniem rodziców zdecydowana większość dzieci nie sięgała po żaden wymienionych w ankiecie środek psychoaktywny. Pojedyncze odpowiedzi wskazują na to, że najczęściej zażywanyymi środkami psychoaktywnymi wśród dzieci są: napoje energetyczne, e-papierosy, papierosy i alkohol.
6. Z odpowiedzi na pytanie 6 wynika, że 19 % rodziców ma wiedzę o tym, że rówieśnicy ich dzieci sięgają po środki psychoaktywne.
7. 87% wie, że ich dziecko gra na telefonie, komputerze lub konsoli.
8. Zdaniem rodziców 48% uczniów korzysta z gier maksymalnie godzinę dziennie, 44 % maksymalnie 3 godziny a 8% więcej niż 3 godziny. Po analizie ankiet uczniów i rodziców widać dużą rozbieżność w udzielanych odpowiedziach, można wysnuć wniosek, że rodzice mogą nie mieć świadomości co do ilości czasu spędzanego przed ekranem przez dzieci.

8. Jeśli w pytaniu 7 zaznaczyli Państwo odpowiedź tak, proszę podać ile czasu dziennie spędza na graniu?

118 odpowiedzi

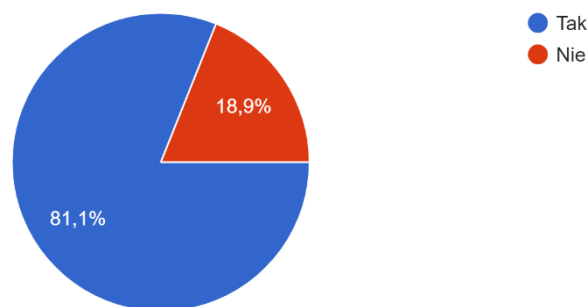

9. W pytaniu 9 rodzice wymieniali najczęstsze formy spędzania wolnego czasu z dziećmi. 95% odpowiedzi dotyczyło jazdy na rowerze. Wśród częstych odpowiedzi pojawiły się również: basen,

spacery oraz gry planszowe. Aktywne formy spędzania czasu z dziećmi są wyrazem więzi emocjonalnej z nimi a w/w wspólna aktywność stanowi czynnik chroniący.

10. Pytanie 10 dotyczyło uczestnictwa w pozaszkolnych zajęciach. Ponad 80% rodziców deklaruje, że ich dziecko bierze udział w tego typu zajęciach. Czynnikiem chroniącym w tym obszarze jest dostęp do klubów młodzieżowych, do ośrodków rekreacji i sportowych itp.

10. Czy Państwa dziecko uczestniczy w zajęciach pozaszkolnych rozwijających zainteresowania?
132 odpowiedzi

11. Prawie 78% uczniów naszej szkoły uprawia sport co również należy do czynników chroniących.

12. Rodzice zapytani o wyliczenie talentów swojego dziecka najczęściej wymieniają: zdolności plastyczne, muzyczne, sportowe, ale także umiejętności szybkiego uczenia się, myślenia logicznego i łatwość radzenia sobie z emocjami w kontaktach interpersonalnych.

13. Pytanie 13 dotyczyło trudności z jakimi dziećmi zdaniem rodziców najczęściej się borykają. Rodzice najczęściej wymieniają: brak wiary we własne możliwości, nieśmiałość, niska samoocena, problem z akceptacją w grupie, kłopoty w nauce, stres oraz problem z koncentracją. Wymienione cechy charakteru i osobowości stanowią czynnik ryzyka.
14. 87% rodziców deklaruje, że ich dziecko nie było nigdy ofiarą przemocy w szkole. Natomiast po analizie odpowiedzi uczniów wynika, że 81% z nich doświadczyło przemocy w szkole. W/w rozbieżność może wynikać z niewiedzy rodziców lub rozumienia pojęcia przemocy.

Po uwzględnieniu wyników przeprowadzonej ankiety oraz konsultacji z wychowawcami, nauczycielami i niektórymi rodzicami oraz po analizie dokumentacji szkolnej (mobidziennik 2022/2023 – uwagi dot. zachowania) zostały wyłonione czynniki chroniące i czynniki ryzyka, które zostały ujęte w bieżącym programie profilaktyczno-wychowawczym na rok 2023/2024 (założenia ogólne i harmonogram działań) .

Do czynników ryzyka należą:

- brak krytycyzmu wobec treści płynących z internetu
- długi czas spędzany na graniu na konsoli, telefonie, komputerze
- brak umiejętności uczniów nazywania swoich talentów
- brak umiejętności wyrażania swoich emocji,

- brak wiary we własne możliwości
- przemoc słowna i fizyczna na terenie szkoły
- kontakty w sieci

Do czynników chroniących należą:

- dobre samopoczucie w klasie i szkole
- wsparcie uczniów przez nauczycieli w sytuacjach problemowych.
- pozytywne relacje rówieśnicze
- poczucie bezpieczeństwa i więź emocjonalna w środowisku rodzinnym, zaspokajanie potrzeb dziecka (emocjonalnych, społecznych, poznawczych, materialnych)
- wyznawane wartości przez uczniów: szacunek, miłość, przyjaźń, uczciwość
- udział w zajęciach pozalekcyjnych w tym dostęp do klubów młodzieżowych, sportowych, ośrodków rekreacji, rozwój pasji, zainteresowań i zdrowia.
- obecność wspierających dorosłych: trenerów, wychowawców, nauczycieli
- realizacja założeń szkolnego programu profilaktyczno-wychowawczego
- podejmowane przez wychowawców tematy dotyczące środków psychoaktywnych
- podejmowanie przez wychowawców nowych działań wychowawczych